

Tarih: 7 Kasım 2016 - Sayı: 0

- İklim Postası'ndan tekrar merhaba
- UNEP uyarıyor: Paris Anlaşması kapsamındaki ulusal katkılar iklim değişikliği ile etkin bir mücadele için yetersiz
- İKLİM AĞI, Türkiye'yi Paris Anlaşması'nı onaylamaya çağırıyor
- İklim Değişikliği ile Mücadele'de Yeni Kritik Durak: Marakeş İklim Müzakereleri

İklim Postası'ndan tekrar merhaba

Geçen sene tam da bu zamanlarda, bir grup endişeli iklim aktivisti olarak, COP21'in düzenleneceği Paris'te neleri nasıl yapmamız gerektiğini konuştuğumuz toplantılar yapıyorduk. Bu toplantılar sonunda, geçmişteki örneklerinden de ilham alarak Paris İklim Postası isminde bir bülten yayınlamaya karar verdik. Amacımız her zaman yoğun olan Türkiye gündemi içerisinde iklim krizinin hak ettiği yeri bulmasıydı. Biraz "kimse bizim haberimizi yapmıyorsa kendi haberimizi kendimiz veririz" şeklinde başladığımız bir macera belki.

En son bıraktığımızda, COP21 "Paris Anlaşması"nın kabul edilmesi ile sona ermişti. O zamandan bu zamana daha 11 ay bile geçmemişken anlaşma 4 Kasım'da yürürlüğe girdi bile. Bu kadar kısa bir sürede onaylanıp yürürlüğe giren ilk uluslararası anlaşma oldu böylece. Gerçi anlaşmanın içeriği ile ilgili çok sayıda sorunun olduğu daha en başından beri dile getiriliyor. Hedef ortalama sıcaklık artışını 2 derecenin altında, mümkünse 1.5 derecede tutmak şeklinde açıklandı belki ama, COP22'deki bu ilk sayımızda da görebileceğiniz gibi, halihazırdaki taahhütler ile bu pek mümkün görünmüyor. Anlaşmayı kabul etmek tek başına yeterli değil, onu daha ileri götürmek lazım. İşte bu minvalde COP22'nin resmi mottosu da "hareke geçme zamanı". Marakeş sokaklarında taksilerden atlı faytonlara kadar birçok yerde yazıyor bu. Meali şu: Hedef belli, şimdi bu hedefe ulaşmak için şartları yaratalım.

Paris Anlaşması'nı aralarında Çin, ABD, Avrupa Birliği, ve hatta Suudi Arabistan'ın olduğu yüzden fazla ülke onaylamış durumda. Fakat COP22'nin başladığı bu günlerde Türkiye'nin gündemini meşgul eden çok sayıda başka konu arasında Paris Anlaşması'nın meclis gündemine gelmesi ve onaylanması çok zor görünüyor. Buna rağmen, yine bu sayıda göreceğiniz üzere, iklim Ağı bileşenleri hükümete "Paris'i Onayla" çağrısında bulundular. Yani bir grup endişeli iklim aktivisti olarak henüz vazgeçmiş değiliz. Geçtiğimiz sene takip ediyorduk, bu sene de takip edeceğiz.

Siz de bizi takip edin, Marakeş'ten habersiz kalmayın.

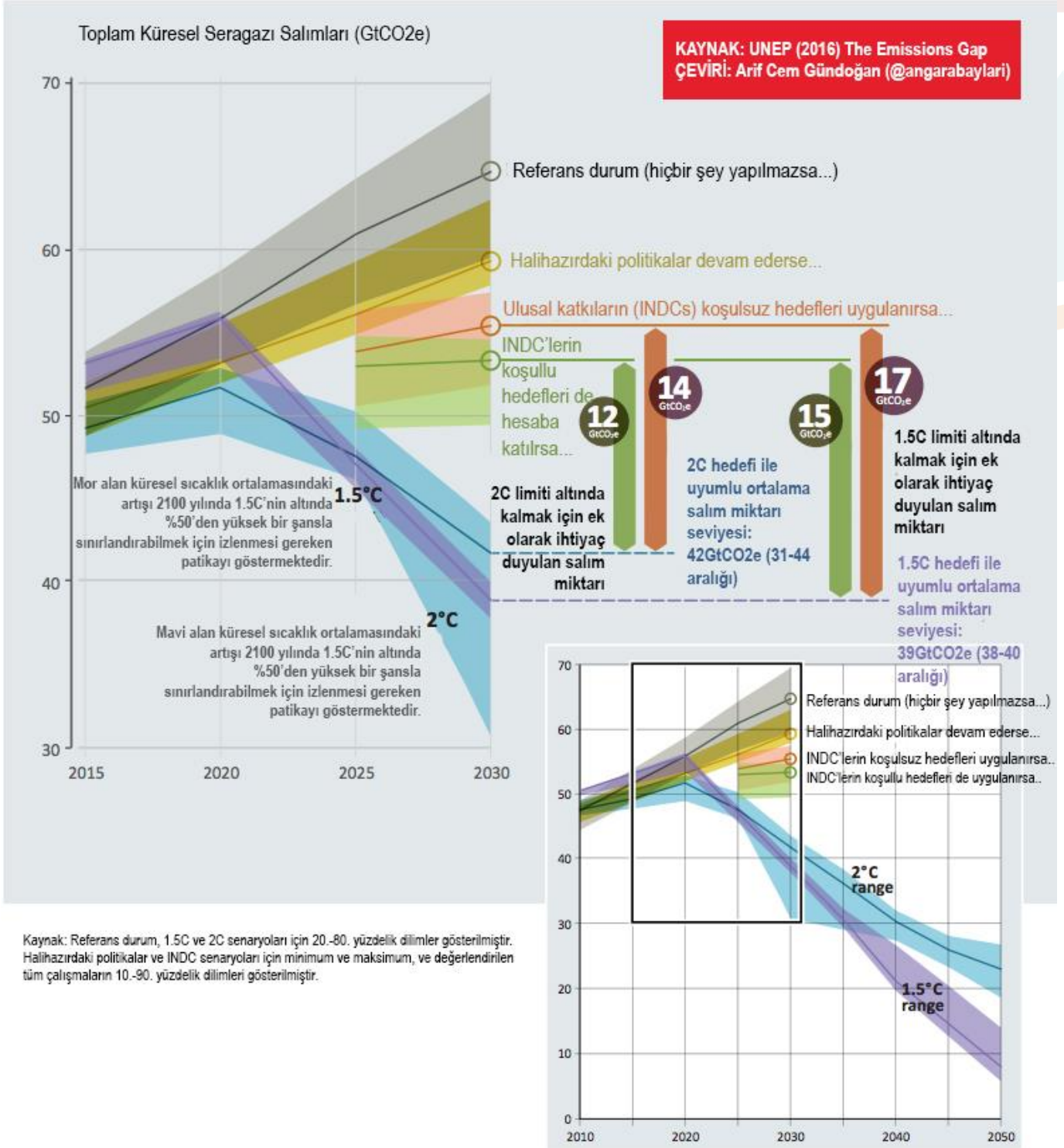
UNEP uyarıyor: Paris Anlaşması kapsamındaki ulusal katkılar iklim değişikliği ile etkin bir mücadele için yetersiz

Arif Cem Gündoğan, ODTÜ Yer Sistem Bilimleri Doktora Öğrencisi

3 Kasım 2016'da UNEP (Birleşmiş Milletler Çevre Programı) tarafından kamuoyu ile paylaşılan "Emissions Gap 2016" (Seragazi Salım Azaltım Açığı) raporundaki bulgulara göre dünya Paris Anlaşması kapsamında ülkelerin sunduğu seragazi salım azaltım hedeflerine ulaşılsa bile dünya bu yüzyılda 2.9 ila 3.4°C daha sıcak bir yer haline gelecek. Paris Anlaşması'nda kabul edilen, insan kaynaklı iklim değişikliği sebebi ile küresel sıcaklık ortalamasında bu yüzyılın sonuna doğru yaşanacak artışı 2°C'nin olabildiğince altında tutmayı başarabilmek için küresel seragazi salımlarının miktarının 2030 yılı itibarı ile 12-14 Gt daha az olması gerekmektedir. Bunun anlamı şu: ülkelerin ulusal katkılarını acilen revize edip 2030 yılında en az %25 daha az salım yapacak şekilde hedeflerini güncellemeleri lazım. İklim değişikliği ile mücadelede erken eyleme geçmenin hem maliyeti az hem de etkinliği yüksek. Daha önce Cancun'da kabul edilen 2020 öncesi katkılarının hayata geçmesi bu bakımdan kritik öneme sahip. UNEP raporunun bulgularına göre küresel seragazi salımları Paris Anlaşması kapsamındaki ülke katkıları amacına ulaşırsa 2030 yılı itibarı ile 54-56 Gt seviyesinde olacak. Ancak 2°C limitinin altında kalmak için maksimum 42 Gt, 1.5°C limiti içinse daha da az salım yapmak gerekiyor (Şekil 1). Rakamlar kulağa az gelebilir. Bu nedenle daha iyi algılamak için şu örnek verilebilir: 1 Gt kabaca Avrupa Birliği'nde havacılık dahil olmak üzere ulaştırma sektörünün bir yıl boyunca gerçekleştirdiği seragazi salımına denk geliyor. Bilim insanları bu açıdan konuya oldukça şüpheli yaklaşıyor. Böylesine radikal azaltım tedbirleri gerekirken var olmayan veya etkinliği kanıtlanmamış teknolojik çözümlere (negatif salım teknolojileri, CCS – karbon yakalama ve depolama vb.) çok fazla bel bağlandığına dikkat çeken araştırmacılar, dünya üzerinde aktif olan 22 pilot projede yalnızca 40 mtCO₂e/yıl azaltım potansiyeli olduğuna işaret ederek 12-14 Gt azaltımın önünde bu seçeneğin etkisinin çok az olacağını öne sürüyorlar. Özetle, ülkeler Paris Anlaşması ile yapılması gerekenin kabaca 1/3'ü yapmayı koşulsuz vaat etti. Şimdi sıra bu 1/3'ün nasıl hayata geçirileceğini ve geri kalan 2/3'ün akıbetinin ne olacağını müzakere etmekte. Bu noktada şunun altını çizmekte fayda var. Devletlerin yanı sıra devlet-dışı aktörlerin de iklim

değişikliği ile mücadelede sorumluluğu mevcut. Özel sektör ve yerel yönetimlerin bu bağlamda giderek artan şekilde rol almaya başladığını görmekteyiz. “1 Gt Koalisyonu” adı verilen devlet-dışı aktör girişiminin yeni paylaşılan bir rapora göre gelişmekte olan ülkelerde 2005-2015 yılları arasında gerçekleştirilen yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği projeleri sayesinde 2030 yılı itibari ile yaklaşık 0.5 Gt'luk bir azaltım söz konusu olacak.

Bunlar kulağa hoş gelse de yapılan araştırmalara göre devlet-dışı aktörlerin hedeflerinin ezici oranda büyük kısmı 2°C hedefi ile uyumlu değil. COP22 bu bakımdan çetin tartışmalara ve yeni girişimlere sahne olacak. UNEP raporuna ulaşmak için: <http://web.unep.org/emissionsgap/>

Şekil 1. Paris Anlaşması kapsamındaki ulusal katkılar ve seragazı salım azaltım açığı (UNEP, 2016)

İKLİM AĞI, Türkiye'yi Paris Anlaşması'nı onaylamaya çağırıyor

İKLİM AĞI

Paris Anlaşması 4 Kasım 2016 tarihinde küresel emisyonların yüzde 65'inden sorumlu 94 tarafın onaylanarak

resmen yürürlüğe girdi. Böylece 7-18 Kasım arasında Marakeş'te toplanacak olan Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) 22. Taraflar Konferansı, Paris Anlaşması'nın da ilk taraflar konferansı olacak. Küresel ortalama sıcaklıklardaki artışın 2°C'nin oldukça altında tutulması, 1,5°C eşliğinde sınırlandırılması yönünde çalışılması ve 21. yüzyılın ikinci yarısında net sıfır emisyonlara ulaşılmasına dair hedefler Paris Anlaşması'nı kabul eden tüm ülkelerce tanındı.

Anlaşmanın önemli bileşenlerinden biri olan ulusal katkı niyet beyanları ile ülkelerin ortaya koyduğu emisyon azaltım hedefleri, yüzyılın sonunda 2,7 ile 3,7°C daha sıcak bir dünyaya işaret ediyor. Bilim insanlarına göre, iklim değişikliğiyle mücadelenin başarıya ulaşması için söz konusu hedeflerin yükseltilmesi, emisyonların 2020 öncesinde düşüşe geçmesi şart.

Türkiye, Paris Anlaşması'nı imzalayan 191 ülke arasında yer alıyor. Bununla beraber, anlaşmanın onaylanması için henüz herhangi bir irade veya girişim ortaya konulmadı. Bunun doğurduğu risklerin ve kaçırılacak fırsatların altını çizmek gerekiyor.

- Türkiye, iklim değişikliğinden en fazla etkilenecek bölgelerden birisi olan Akdeniz Çanağı'nda yer alıyor. İklim değişikliğiyle mücadelenin başarısızlığı yaşadığımız coğrafyada hem çevresel hem de ekonomik çöküş riskini barındırıyor.
- Paris Anlaşması, 2020 sonrası iklim rejiminin çerçevesini çiziyor. Türkiye'nin Paris Anlaşması'nı onaylamaması, anlaşmanın uygulama döneminin mimarisinin belirleneceği aşamada söz hakkına sahip olmaması, küresel iklim hareketinin dışında kalması anlamına geliyor. Türkiye düşük karbonlu ekonomiye dönüşüm prensiplerinin ortaya koyulacağı bu tartışmalarda bulunmalı.
- Düşük karbon ekonomisine geçiş, istihdam, halk sağlığı, enerjide dışa bağımlılık gibi kilit alanlarda gelişim vaat ediyor. Küresel iklim hareketinin dışında kalmak, bu fırsatların kaçırılması anlamına geliyor.

Türkiye, adil yükümlülük çerçevesinde ulusal katkı niyet beyanını küresel sıcaklık artışını 1,5°C altında tutma hedefine uygun şekilde yeniden belirlemeli. İklim değişikliğine karşı dirençli ve ekonomik olarak güçlü bir ülke olma hayalini gerçekleştirmek için Türkiye'nin sera gazı emisyonlarını hızla azaltacak sanayi, ulaşım ve enerji

politikalarını ve uyum politikalarını hayata geçirmesi gerekiyor. 2014 yılında 1990'a göre 261 milyon ton daha fazla sera gazı salan Türkiye, ulusal katkı belgesinde emisyonlarını 2030'da 1990'ın 461 milyon ton üstüne çıkarmayı taahhüt etti. Beyan edilen bu hedef Türkiye'nin sera gazı emisyonlarının 2030'da 2012 yılı seviyesine göre %162 oranında artacağını gösteriyor. İklim Ağı bu gerekçelere dayanarak, Paris Anlaşması'nın ilk taraflar toplantısının yapılacağı Marakeş'teki İklim Zirvesi öncesinde Türkiye'yi Paris Anlaşması'nı onaylamaya, ulusal katkı beyanını gözden geçirerek yenilemeye davet ediyor.

İklim Değişikliği ile Mücadele'de Yeni Kritik Durak: Marakeş İklim Müzakereleri

İklim Zirvesi bugün (07.11.2016) Fas'ın tarihi kenti Marakeş'te başlıyor. Paris İklim Anlaşması'nın resmi olarak yürürlüğe girmesinden (04.11.2016) sadece üç gün sonra başlayacak iklim zirvesinde alınacak kararlar,

özellikle Paris İklim Anlaşması'nın nasıl uygulanacağını belirleyecek.

Paris Anlaşması'nın nasıl yönetileceği, nasıl yürütüleceği, prosedürleri ve gözlem mekanizmalarının nasıl olacağı gibi konular Marakeş İklim Zirvesi'nde tartışılacak. Bu yüzden Marakeş İklim Zirvesi oldukça kritik kararların alınacağı bir toplantı olacak.

1) Paris Anlaşması Nasıl Yürürlüğe girdi?

Birleşmiş Milletler kurulduğundan bu yana çok taraflı anlaşmalar arasında en hızlı yürürlüğe giren anlaşma oldu. Anlaşma 22 Nisan 2016'da, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 196 ülke tarafından imzalandı. Paris Anlaşması'nın yürürlüğe girmesi için geçilmesi gereken iki eşik vardı: Küresel sera gazı salımlarının toplamda en az %55'inden sorumlu 55 ülkenin anlaşmayı onaylaması gerekiyordu.

Bu iki kritik eşik, sadece 1 yıldan kısa bir sürede tamamlandı ve 4 Kasım 2016 tarihinde Paris Anlaşması yürürlüğe girdi.

2) Anlaşma'nın hükümleri ne kadar geçerli?

Aralık 2015'te belirlenen hükümlerin çoğu, Anlaşma'nın yürürlüğe girmesiyle, taraf ülkeler için yasal bağlayıcılığa sahip olacak. Bağlayıcılığı olacak hükümler arasında **iklim değişikliğiyle mücadele için planlar oluşturmak** ve **gelişmekte olan ülkelere finansal ve teknik destek vermek** de yer alıyor.

Paris Anlaşması, gelecekte iklim değişikliği konusunda atılacak adımlarla ilgili bir yön belirliyor olsa da, anlaşmanın yönlendirici kurallarının halen geliştirilmeye

ihtiyacı var. Paris Anlaşması'na göre 2018 yılında tüm ülkelerin niyet beyanlarının anlaşmaya uygun olarak yenilenmesi gerekiyor. Marakeş İklim Zirvesi bu yenilenme sürecinin nasıl olacağını belirleyecek.

Marakeş İklim Zirvesi aynı zamanda Paris Anlaşması'nın tarafı olan ülkelerin ilk toplantısına (CMA1) da sahne olacak. CMA (Paris Anlaşması Tarafları Toplantıları), Anlaşma'nın sabit, usule dair, yönetsel ve operasyonel meseleleri için yönetim kurulu işlevi görecek.

3) Marakeş İklim Zirvesi'nde Türkiye

Anlaşma'nın yürürlüğe girmesiyle, iklim müzakereleri "Paris Anlaşması Tarafları Toplantıları" (CMA) adı altında devam edecek. Ancak bu toplantılarda sadece anlaşmayı onaylayan ülkeler yer alabilecek. Bu yüzden anlaşmayı onaylamayan birçok ülke, Paris Anlaşması'nın uygulama, yönetim ve teknik taraflarıyla ilgili gerçekleşecek tartışmalardan uzak kalabilir.

Türkiye, özellikle iklim değişikliği ile daha etkin mücadele edebilmek için özel koşulları olduğu ve gelişmiş/ gelişmekte olan ülke ayrımının daha net bir biçimde ortaya konulması gerektiği tezini savunuyor. Anlaşma, emisyon azaltımı ve iklim konusunda harekete geçme gibi konularda gelişmiş/gelişmekte olan ülke ayrımı yapmasa da, gelişmiş ülkeler tarafından gelişmekte olan ülkelere teknoloji transferi ve iklim finansmanının sağlanmasını hükmediyor.

Türkiye, Paris İklim Anlaşması'nın imzaladığı halde, onaylamayan ülkelerden biri. Bu yüzden Türkiye, yukarıdaki gibi teknik detayların tartışılacağı müzakere toplantılarında (CMA toplantılarında) mevcut koşullara göre, taraf olarak yer alamama tehlikesi ile karşı karşıya.

4) Paris İklim Anlaşması İşe Yarıyor mu?

Paris İklim Anlaşması'nın işe yarayıp yaramayacağı da uluslararası çevrelerde hararetle tartışılıyor. Ancak, Anlaşma'nın Aralık 2015'te kabul edilmesinden bu yana ortaya çıkan siyasi ve ekonomik gelişmeler Anlaşma'nın özellikle enerji sektörü başta olmak üzere önemli küresel etkileri olduğunu ortaya koyuyor:

- Paris Anlaşması sonrası daha da güçlenen, temiz enerjiye talebin artacağına dair beklentiler, yenilenebilir enerji fiyatlarının rekor düzeyde düşmesine neden oldu. Bu hem güneş enerjisi, hem güneş paneli üretimi, hem de rüzgar enerjisi için geçerli.
- Paris Anlaşması şartlarını sağlayabilmek için yenilenebilir enerji talebinin artacağına yönelik öngörüler ışığında, rüzgar ve güneş enerjisi maliyetlerinin hızla düşmeye devam edeceği tahmin ediliyor.
- Yenilenebilir enerji kaynakları, yoksul ülkelerde zengin ülkelere göre daha hızlı büyüyor: 2014 yılında ilk kez, gelişmekte olan pazarlar dünya temiz enerji yatırımlarının yarısını oluşturdu.

- Gelişmekte olan ülkelerde yenilenebilir enerji miktarı, beş yılda (2008-2013) %143 arttı. Aynı dönemde gelişmiş ülkelerde yenilenebilir enerjiler, %84 oranında büyüme gösterdi.
- Gelişmekte olan ülkeler, yenilenebilir enerji konusunda önemli yatırımcılar haline geliyor. Brezilya, Hindistan ve Güney Afrika'nın her biri, 2014 yılında yenilenebilir enerji kaynaklarına 5 milyar dolardan fazla yatırım yaptı.
- 2014 yılında, Latin Amerika, Karayipler, Asya ve Afrika'daki 55 gelişmekte olan ülkede yenilenebilir enerjilere 126 milyar dolar yatırım yapıldı. – Bu rakam, uluslararası iklim müzakereleri kapsamında zengin ülkelerin yoksul ülkelere vermesi gereken miktardan 26 milyar dolar daha fazla.
- Gelişmekte olan ekonomilerin de 2020'ye dek her yıl 100 milyar dolar aktarılması öngörülen iklim fonundan yararlanması öngörülüyor.

5) Türkiye Anlaşmayı onaylamalı mı?

Hem müzakerelerin yapısı, hem de uluslararası politik ve ekonomik gelişmeler, Paris İklim Anlaşması'nın koşullarının Türkiye için önemli ekonomik faydalar barındırdığını gösteriyor. Dünyaca ünlü **New Climate Institute (NCI) ile CAN Europe (Avrupa İklim Ağı)** tarafından Türkiye İklim Ağı'nın desteği ile hazırlanan "*İklim Hareketine Geçmenin Yan Faydaları: Türkiye İklim Taahhüdünün Değerlendirmesi Raporu*" Paris Anlaşması'na uyumlu politikaların Türkiye için daha güçlü ekonomi anlamına geldiğini gösteriyor. Rapora göre, **Türkiye sadece enerji politikalarını değiştirerek 2030 yılına kadar enerji ithalatında 23 milyar Dolar tasarruf elde edebilir.** Bu 23 milyar dolarlık ekonomik fayda aynı zamanda Türkiye 2014 GSYİH'sinin yaklaşık %3'ü kadar tasarruf anlamına geliyor.

Ayrıca, **iklim değişikliği müzakerelerinde daha etkin bir politika izlemenin yolu da anlaşmayı onaylamaktan geçiyor.** Türkiye'nin anlaşmayı imzalaması, müzakerelerdeki elini güçlendirecek.

Paris İklim Anlaşması ile beraber küresel dönüşüm ve ekonomi sürdürülebilir enerji politikalarına yöneliyor. Türkiye, anlaşmayı onaylayarak bu dönüşümden daha etkin bir biçimde fayda elde edebilir.

Bizlerle iletişim kurmak için:
E-posta: posta@iklimpostasi.org
Web: www.iklimpostasi.org
Twitter: [@iklim_postasi](https://twitter.com/iklim_postasi)
Periscope: [@iklim_postasi](https://www.periscope.tv/@iklim_postasi)